

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtik in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrta leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, sprejema naročila, inserate in reklamacije, za inserate se plačuje od enostopne pečitvice za enkrat K 1.60. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne; Nezaprite reklamacije so pošiljane prosto.

Usodepolna odločitev.

Celo Evropo in izvenevropski svet pretresajo hudi notranji boji in krize. Svetovna vojska je prinešla strašno upoštevanje in ljudje v svoji nezadovoljnosti iščejo novih potov ali s strastjo služijo staremu maliku: denarju. Pokvarjenost, zaslepljenost, zvižeha in poštenost, vse se bori za oblast, pla se uveljavlja in vlada narodom.

Tudi mi v jugoslovanski državi stojimo pred težkimi odločitvami, ki bodo vplivale na obstoj in razvoj ljudstva in države ter cele uprave in celega družabnega reda.

Trije glavni načini, trije sistemi so, ki se borijo za nadoblast med seboj. Imamo pot kapitalističnega liberalizma, ali pot materijalističnega komunizma ali pot krščanskega solidarizma. Kar je med temi tremi, je le polovičarstvo in je poizkus ljudi, ki ne znajo globoko misliti ali pa se sirahopetno bojijo pravih, zaključkov ali pa jih hinavsko prikrivajo.

Ali hočemo kapitalistični liberalizem?

Naše ljudstvo je na lastni koži spoznalo in občutilo v preteklosti ter čuti še v sedanjosti brezsrčni kapitalistični liberalizem, samo da ga ni imenovali s pravim imenom. Le vprašajte vi mladi ljudje na deželi še žive naše najstarejše može in žene, kako so tlačani najprej graščakom in potem mestnim purgarjem, ki so naše kmetstvo ljudstvo in sicer kmete te večinoma ravnotako kakor viničarje zaslužili s tem, da so jim dajali na posodo denar za naravnost strašne obresti od 10% do 20% in še več. Zraven teh pa so te pijavke še „za dobroto“ zahtevale vse, kar je zmogla kmetstva hiša in pridelala žuljeva roka: jajca, perutnino, svinje maslo, mast, kapuni in košturni, pšenica in vino, vse je šlo za „obresti in dobroto“ v purgarsko malho in nemški purgarski krof.

Pozneje so malo milejše na podoben način gospodarili naši advokatski prvaki — le malo je lepšij izjem! — in njihovi nasledniki demokrati ali pravilno: liberalni advokati, trgovci in verižniki. Ti se združujejo v ogromnih podjetjih in bankah, da delajo tam z ljudskimi žulji na lahek način ogromne dobičke.

Da pa ljudstvo teh samopašnežev in njihovega početja ne bi spoznalo, dajejo del teh dobičkov za plačane agitatorje in časopise, da zaslepljujejo in mamijo ter razdvajajo ljudstvo ter ga odvrtačajo od spoznavanja resnice.

Glejte, to je vse kapitalističen liberalizem, ki zastruplja dušo in zaslužni ljudstvo in proti njemu bijemo v politiki v „Kmetški zvezi“ organizirani rojaki doma in v Beogradu težek boj, na gospodarskem polju pa stoji naše krščansko, ljudsko združništvo proti bankam in kapitalističnim oderuhom.

Odločite se, ali hočete biti sužnji liberalnega kapitalizma in njegovih odkritih in skritih priganjavcev, ali pa hočete biti sami svoji gospodarji s svojim imetjem in gospodarji pridelkov svojih rok in svojega uma! Mislim, da ga ni pametnega kmeta in kmetškega delavca, ki bi podpiral lažidemokratski liberalni materijalizem ter mu zaslužnil sebe in svoje otroke!

Kaj pa z materijalističnim socijalizmom in komunizmom?

Na prvi pogled imata ta dva mnogo prikupljivega in mamečega. Toda pri podrobnejšem opazovanju in premišljevanju doženemo sledeče: Materijalistični komunizem ali boljševizem oznanja sedaj povsod po svetu ljudje, ki bi radi živeli brez truda in brez dela. Oznanjajo ga, deloma plačani, deloma neplačani mladi neizkušeni ljudje, ki si sami niso znali prislužiti še niti toliko, da bi si brez pomoči staršev in drugih kupili svoje hlačice.

O pogubnosti in neizvedljivosti komunizma, ki se pri nas skriva v imenu Kmetstvo-delavskih zvez, bomo še podrobno govorili. Za danes povdarimo le, da so oznanjevalci tega posvetelega evangelija v dejanjih pokazali povsod, kako ubija z nasiljem vso svojo budo, vse blagostanje, ves razvoj ravno komunizem. Poglejmo komuniste in njihova dejanja na Ogrskem, poglejmo njih poizkuse na Nemškem, posebno Saksoskem, poglejmo jih pa v prvi vrsti v Rusiji! Povsod samo nasilje, pogin in propad. Za danes navedemo samo dve priči za našo trditve kot prvo pričo:

najboljšega in največjega pisatelja Rusov in zagovornika delavcev in trpečih sploh: Maksima Gorkija, in kot drugo pričo vse tiste naše ujetnike, ki so se sedaj, ne pred letom, vrnili v naše kraje.

Slavni pisatelj Gorki, ki je bil sam delavec v pekarni, v tovarnah, na ladjah, se z žalostjo in s tu dom obrača od sedanjega ruskega boljševizma, čeravno je začetkoma ravno on to gibanje najbolj podpiral in največ zanj storil.

Naši ujetniki, ki so se vrnili nekteri ravno zadnje tedne, pa so vam domače žive priče, kako je nemogoče komunistične misli pretvoriti v dejanje.

Kot posebno pričo, pa navajamo, zopet enega Rusa, ki je bil v svetovni vojski kot ujetnik na spodnjem ptujskem polju in se je ob prevratu leta 18 vrnil v domovino. Sedaj je prišel nazaj in je izjavil: „Imam v okolici Moskve posestvo, toda sedaj je pri nas tako, da sem raje prišel nazaj, da služim kot hiapec in delavec, samo da imam mir in varnost življenja. Tako dolgo ostanem, da bo v Rusiji drugače! Ali hočemo še boljšega dokaza, da materijalistični komunizem in socijalizem nista zmožna napraviti miru, reda, varnosti in dati človeku svobodo in pravico?“

Le naš program.

program krščanskega solidarizma, ki hoče v delu in krščanskem sporazumu vseh stanov, posebno pa kmeta in kmetškega delavca dovesti do blagostanja in zadovoljnosti je zmožen in sposoben ustvariti zopet blagostanje, napraviti red, zasigurati mir in podati ljudem v njihova sreca ono osebo tih zadovoljstvo brez katerega ni tukaj na zemlji sreče. O naših ciljih, o naših namenih bomo govorili in pisali tudi še podrobneje. Za danes povdarimo še enkrat: tri glavne smeri so in za eno izmed njih se bo moral vsakdo odločiti. Ali hočemo: liberalno kapitalistični lažidemokratizem, ali hočemo svobodo in vsak razvoj pobijajoči komunizem z njegovim krutim terorjem malega, organiziranega dela delavstva, ki stoji pod vodstvom brezvestnih hujskačev in pustolovcev ali pa hočemo z železno voljo graditi in prenavljati našo državo in človeštvo sploh, na podlagi krščanstva in krščanskega solidarizma. Osebe bodo izginile, odločitev pa bo padla za stoletja!

LISTER.

Delo za stranko.

(Govoril na zborovanju KZ ob priliki orlovskega tabora kmet Dav. Krajnc.)

Dragi zborovalci! Pri vsaki človeški družbi, bodisi država, občina ali društvo, ima družba svoje pravice in dolžnosti do svojih članov, ravno tako pa imajo tudi člani družbe ali društva svoje pravice in dolžnosti do družbe. Pravice članov so za družbo dolžnost in pravice družbe so za člane dolžnost.

Svet je že tako ustvarjen, da pravico povsod zahteva, dolžnost mu je pa breme, ki bi se ga najraje otresel in drugim naprtil. Zato je treba o dolžnostih večkrat govoriti. Dolžnost je seme, iz katerega raste pravica, kakor kmet, čim več seje in vesteje, tem večjo žetev lahko pričakuje; tako tudi člani društva čimbolj spolnujejo svoje dolžnosti, temveč pravice lahko pričakujejo.

Moj namen je danes govoriti o naših dolžnostih do Kmetške zveze. Prva dolžnost pristašev Kmetške zveze je, da so odločni. Koliko je ljudi, ki so na zborovanjih, kjer so zbrani izključno naši pristaši, navdušeni, da bi dali življenje; ako jih pa v kaki krēmi zaradi prepričanja nahruli kak liberalci ali komunisti, pa oblečejo Petrovo slabost in zatajijo svoje prepričanje. Taki so, kakor voljak v skladišču, sovražnik se ga ne boji. Naša sveta dolžnost je, da nastopimo kot junaki, ne skrivajmo barve. Na dan, in na plan, k luči, da nas svet vidi, da zgine sovražniku pogum, saj se borimo za sveto stvar. Če si liberalci, komunisti, ki se bore proti krščanskim idejam, upajo nastopati tako pogumno, toliko bolj samozavedno moramo nastopiti mi, ki se borimo za krščanski prapor.

Druga naša dolžnost je delavnost za Kmetstvo zvezo. Delavnost je lepa čednost. Toda stane truda in se je včasih treba potiti. Zato mnogim ni prav pri srcu; posebno pri kaki družbi ali društvu, koder se mora delati bolj za „Bog plati“, se marsikdo zboji truda. Tudi pri Kmetški zvezi se mnogi dolžnosti dela ne zavedajo. Poslanci naj delajo, saj smo jih zato volili, pa ministri, pa bo bolje na svetu! Toda če poslanci delajo, še to ni dovolj. V stranki moramo delati tudi mi. Poslanci imajo moč le, ako je tudi ljudstvo v stranki navdušeno za kako stvar ter podpira poslance s shodi, resolucijami, peticijami in drugim. Vsem je znana majniška deklaracija. Zamislil jo je Jugoslovanski klub; toda s tem še stvar ni bila rešena. Koliko se je agitiralo za podpis, se delalo po shodih ter drugače in ravno to delo ljudstva in med ljudstvom je rodilo sad „Jugoslavijo.“ Prosvetno društvo je izdalo slaboglasen učni načrt. Poslancev je naših malo, sami bi ne mogli nič narediti, a podpirajo jih je ljudstvo, delalo se je med ljudstvom in se še dela, da bo načrt popolnoma pokončan, treba je, da sodelujemo s poslanci in jih podpiramo, ker le tedaj bomo z našo stranko kaj dosegli. Delati je treba dalje z agitacijo. Za stranko moramo agitirati vsikdar in povsod, pri vsaki priložnosti; nasprotnike prepričevati, omahljivce nagovarjati in pristaše navduševati, je naša dolžnost. Naše časnike imeti v hiši in drugim dati čitati, je tudi dolžnost. Primimo se dela za stranko in stranka bo potem lahko vršila svojo nalogo. Poleg dela moramo pa stranko na zunaj tudi zagovarjati, ne pa grajati, ker pomanjkljivosti so pri vseh strankah, najmanj jih ima gotovo KZ. Po mojem mnenju je največja ta, da je preveč popustljiva proti nasprotnim strankam, ki ji hočejo čez glavo zrasti in klobuk vzeti. Zato branimo našo stranko proti vsem nasprotnikom. Dozdaj sem našteval bolj duševno moralne dolžnosti. Sedaj pa hočem govo-

riti o dolžnosti, ki ni nič manj važna, kot odličnost in delavnost.

Nobena človeška družba ne more shajati, ako te dolžnosti ljudje ne bi izpolnjevali. Vsaka družba ali društvo mora propadati, ako jo njeni udje le kolikaj zanemarjajo. Popoln nered bi nastal, ako bi se državljanji naenkrat odpovedali tej dolžnosti. Nič bi ne pomagalo še tako junaštvo vojakov, sovražnik bi prišel v deželo in bi vse pokončal. Roparji bi se pojavili in vseh krajev in nihče bi jih ne lovil. Dolžnost, ki pomaga do reda, do blagostanja in moči, ta dolžnost je denarna dolžnost — strankin davek! Denarne dolžnosti se ljudje premalo zavedajo, preslabo jo izpolnjujejo. Dolžnost je, da je treba dati mali davek za stranko, ki dela za krščansko idejo, krščansko prepričanje slovenskega naroda. Dragi! Borba je huda, nasprotniki so na delu. Treba je, da dela in Kmetstva zveza, delajo časniki, prišle bodo volitve, in treba bo mnogo pisanja, letakov, brošur, treba shodov in tiskovin, odkod se naj to vzame? Eden sam tega ne zmore in pri nas je pri mnogih taka malomarnost. Posebno taki, ki pravijo, da stranka nič ne stori, navadno ne izpolnjujejo te svoje dolžnosti. Poglejmo socijaldemokrate: navadni delavci plačujejo v strankin sklad mesečno od 5 do 10 K, imajo nastavljene svoje tajnike, ki se za nič drugega ne brigajo, kakor samo za strankine zadeve in so zato imenitno plačani in delajo za to tudi z vso energijo za delavce. Pri Kmetški zvezi je letnina tako mala, da jo zamore plačati (2 K) najubožnejši bajtar, ako ina le malo volje. Vsak malo bolj premožen pa naj podvoji, potroji ali podesetori ta znesek. Ako pride k tebi prijatelj, ki ti je mnogo dobrega storil, ti ni žal plačati zanj par litrov. Koliko dobrega ti je storila že stranka, kako se bori za dobrobit kmeta in mi ne bi darovali za njo par kron vsako leto? Glejte pisarne imamo, koliko vlog se reši tukaj na leto glede dohod-

Naš državni proračun in naše finance.

(Govoril na shodu Jugoslovanske kmetijske zveze posl. J. Vesenjaka.)

Carine in monopoli.

Stara Srbija je imela davčni sistem, ki je v najzdatnejši meri slonel na indirektnih davkih, posebej na carini in monopolih. To znači vedno obremenitev najširših, revnih slojev v državi. Gotovo tak davčni sistem socialno ni pravičen in gospodarsko ni utemeljen.

Carina ima prvo svojo zadačo, da štiti domačega proizvajalca, šele v drugi vrsti ima namen, da zadosti fiskalnemu interesu države. Pospeševati izvoz domačih proizvodov, omogočiti domačo solidno industrijo, sploh skrbeti za razmah vseh panog narodnega gospodarstva, je naloga carinske in tarifarne politike.

Kaj imamo v resnici sedaj? Ne samo, da je celotni sistem protiven onim ciljem in nalogam, katere sem označil kot bistvo carinske politike, imamo še naravnost strašno okosteneli aparat, ki šikanira in ovira državljane ter otežuje ali celo onemogočuje marsikatero zboljšanje našega gospodarstva. Ves naš carinanje, carinsko postopanje je skrajno nedostavno, da ne rabim ostrejšega izraza. Povrh pa trgovinski in finančni ministri še v ta sistem vsak teden vrtajo luknje ali pa zabijajo kline, da je zmeda še večja. V primeren red bomo prišli, ako se ugodni naši osnovni zahtevi: carinski sistem in carinska uprava morata štiti našega producenta. Da se to doseže, treba vse carinske predpise Stare Srbije na podlagi temeljitih pa hitrih predpovedovanj s prizadetimi preurediti primerno novim razmeram in novim zahtevam, da bo rastla davčna moč državljanov. Takšni eksperimenti, kakor se godijo ti dve leti z izvozno in uvozno carino, kažejo samo nezrelost in nejasnost v ciljih ter nam neizmerno škodijo na ugledu zunaj in nas gospodarsko uničujejo na znotraj. Torej kratko: pri carini temeljito revizijo pri uvoznih in izvoznih tarifnih in zboljšanje carinskega poslovanja!

Glede monopolov velja bistveno isto. Sedanja uprava monopolov po svojem osebnosti in po svojem ustroju daleko ni zmožna, da bi prevzela in dobro ali vsaj za silo izpolnjevala one naloge, ki jih je finančni minister v letošnjem proračunu nalaga. Sedaj pa imamo celo kramarjino in ne državno upravo za veliko državo. Monopoli naj se upravljajo dobro urejeni in deljeni po predmetih in krajinah. Monopoli naj so državni važen vir dohodkov, toda država ne sme biti z njimi glavni navijač cen! Mi torej dovoljujemo razširjenje državnih monopolov, toda le pod pogojem, da je ljudstvu zajamčena primerna pravočasna dobava in tudi cena.

Zemljišni davek.

V predloženem proračunu je tudi bridko iznenadenje za posestnike zemljišč. Početvori naj se po mnenju finančnega ministra zemljišni davek. Opozoriti pa Vas moram, da se smatrajo tudi bivše deželne doklade kot državni davek. Jaz vidim v početvorjenem davku le upeljavo dinarske valute. Dobro: če se ubije krona, naj se ubije povsod, tudi pri kmetovih plačilih. Demokratskega slepomišljenja z valuto, kakor je to pričel Veljkovič in mu je pomagal Kramer, bodi enkrat konec! Ljudstvo naj izve, na čem da je! Sicer pa sem glede zemljišnega davka mnenja, da bi ga bilo treba odpraviti, saj imamo itak osebno dohodnino.

Osebna dohodnina.

Živimo v državnem zboru tudi svoje izpremembe. Predvsem se razširi na ostale pokrajine, kjer računamo s krono. Zakaj ne na vse kraje, tega nam naš finančni minister v predlogi ne pove, pri razpravi pa še do tega poglavja v finančnem odseku nišmo prišli. Moje in klubovo stališče je znano iz raznih pojasnil, upitov in interpelacij, ki so jih podali klubovi člani. Zvišanje eksistenčnega minima od 1600 K na 3200 K, torej na dvojni znesek, je docela nezadostno. Ko pridemo do razprave o tej točki, povdarili in utemeljili bomo staro zahtevo Jugoslov. kmetijske zveze, da se naj davka prosti del zviša na 10.000 K. Dalje govoriti o tej stvari in zavračati laži nasprotnikov se mi zdi pred našimi zavednimi zaupniki neumestno: vsi veste iz „Slovenskega Gospodarja“, iz „Domoljuba“ in iz sej naše stranke, kaj je resnica in kaj laž.

O vinskem davku.

kateri zadene samo štajerski del naše države, smo že v javnosti veliko razpravljali in v Ljubljani in v Beogradu stavili naše zahteve. Naj povdarim tukaj še enkrat: vinski davek v sedanji obliki je nepostaven po svojem pričetku — za to mi je priča navzoči

nine, drugih davkov, posredovanje poslancev, sporne stvari, ako bi to delo opravljali advokati, kaj bi stalo to! Kažimo se hvaležne in darujemo par kronic v strankin sklad. Bodimo požrtvovalni in podpirajmo svojo stranko, ki se bori za sveto stvar in poiščimo vsako priložnost, da pridobimo kako krono za stranko, pobirajmo na ženitini, pri krstih in pri vsakemu veselemu dogodku, za našo organizacijo. Če bomo tako podpirali svojo stranko, se bo stranka tudi lahko borila za naše prepričanje. Neki vojskovodja je rekel: za vojsko so potrebne tri reči: denar, denar in zopet denar, in mi imamo vojno in sicer s štirimi sovražniki, ki so požrtvovalni in treba nam denarja, da zmagamo z našimi krščanskimi načeli.

Tako smo torej pregledali v kratkem naše najvažnejše dolžnosti. Navdušimo se za nje in jih tudi

poverjenik g. dr. Verstovšek in cenjeni somišljeniki bivši deželni poslanci — vinski davek pa je tudi krivičen, ker težko zadene le majhen del naše države. Ta davek se mora pri nas ali popolnoma odpraviti, ali pa razširiti na vse pokrajine naše države. Če se namreč razširi na vse pokrajine, potem smo si štajerski vinogradniki na čistem, da bo proti njemu nastala v celi državi takšna burja, da ga bode kmalu odnesla. In tako bomo dosegli svoj namen indirektno, ker sedaj ne najdemo dovolj smisla in dovolj posluha za naša tolmačenja niti pri oblastvih niti pri drugih poslancih.

S tem bi dovršil pregled o davkih, ki jih predlaga finančni minister v svojem finančnem zakonu za proračunsko leto 1920-21.

Ker pa se v javnosti mnogo govori o saniranju našega finančnega stanja s pomočjo oddaje premoženja, kakor je to najprej pred svetovno vojsko izvedla za svoje oboroževanje Nemčija in kakor se to predlaga v raznih državah, naj na kratko označim svoje stališče nasproti tej stvari.

Oddaja premoženja je pri finančnikih prav priljubljeno sredstvo. Splošni davek z oddajo premoženja je pri nas tudi v finančnem odboru sprožil demokratski poslanec dr. Brezigar pri razpravi o valuti. Naši finančni ministri so v eni obliki oddajo premoženja že uporabili in sicer zopet tako, da je zadela najširše sloje, ne pa toliko bogataše. Ko je namreč demokratični finančni minister Veljkovič odredil relacijo 1:4 in na podlagi te relacije upeljal izmenjavo, je s tem devalviranjem krono v resnici odzvel posestnikom kron del njihovega premoženja. Odzvel pa je že prej en del, to je 20% pri markiranju, ker ni predvidel nobenega obrestovanja. Sedaj imamo v proračunskem predlogu in smo se o tej stvari bistveno zedinili na sledeče: s tistimi 20% odvzeti zneski se vrnejo, ako ne presegajo 1000 K. Ako pa znašajo te priznalice 1000 K in več, potem se spremene v redno državno posojilo, ki se naj obrestuje s 4%.

Za splošni davek v obliki oddaje premoženja se mi zastopniki v Jugoslov. klubu nismo in ne bomo odločili, ker se dobro zavedamo, da bi takšen davek zadel najtežje naše posestnike brez razlike, posebej pa še slovenske, kjer davčne oblasti postopajo s strogostjo in natančnostjo, ki je v drugih pokrajinah naše države ne poznajo. Tudi v davčni administraciji naše države še dolgo ne bodo dani predpogoji, da bi se takšen davek zamogel za vse pokrajine enakomerno, torej pravično izvesti.

Sklepne besede o davkih.

Zaključujem svoja izvajanja o pregledu davkov in predlogih z zatrdilom: po temeljitim študiranju in prevdanku sem prišel jaz in moji tovariši v Jugoslovanskem klubu do trdnega prepričanja, da davčnih bremen v tej obliki in v tej višini, kakor jih predlaga finančni minister Stojanovič, mi sprejeti ne moremo in ne smemo. Mi smo vajeni povedati našemu ljudstvu vsikdar resnico, saj v tem ravno tiči moč in trdna vez naše organizacije. Zato tudi sedaj pravimo: Vsak naš pristaš, vsak naš zastopnik dobro ve, da vojska ne ustvarja nikdar novih vrednot, temveč jih le uničuje in kvečjemu prenese od ene osebe na drugo, od enega stanu na drugega. To velja tembolj o svetovni vojni. Treba je ljudi opozarjati na to dejstvo. Nekateri ljudje še živijo v prazni domišljiji, kakor bivši avstrijski generali, da je država neizmerno bogata, iz katerega se lahko do neskončnosti zajema, akoravno se nič notri ne da. To je strašna zmotna in proti tej zmoti se moramo boriti vsi skupaj, če hočemo sploh kedaj urediti državno gospodarstvo.

Kakšna bremena imajo zmagovalci?

Ako se pri nas sliši beseda: slabše je, kot je bilo poprej, imamo povdariti nasproti temu sledeče: Prijatelj, po celi Evropi brez izjeme je slabša, kakor je bilo pred vojno. V Italiji plačujejo približno štirikratne davke, kakor so jih plačevali pred vojno in predno se bodo izklopali iz svojih neskončnih dolgov, bodo plačevali še več ali pa propadli. Francozi in Angleži kot zmagovalci v svetovni vojni plačujejo tudi več kot trikratne prejšnje davke in v drugih državah ni mnogo drugače. Čez draginjo pa se v Parizu in Londonu pritožujejo najmanj tako, kakor mi v Mariboru ali v Ljubljani. Ne bodimo torej krivični nasproti naši državi pri presojanju teh težav, temveč odpirajmo z resnico slepe oči!

Kako uredimo naše finance?

Zavest nas mora prevevati, da je naša država hišica, da je posestvo, ki so nam ga drugi opustošili in da smo si bratje, ki smo živeli dolgo leti vsak

vestno izpolnjujemo in s tem bomo našo stranko najbolj podpirali. Porabimo vse svoje možnosti v korist stranke in bomo povzdignili njeno moč na zunaj in znotraj. Ko bi mi bila dana modrost Salamonova, pisal bi knjige in časnike in ljudi poučeval in bodril za krščanska načela, in imel zgovornost sv. Pavla, bi romal od kraja do kraja in govoril ljudem in jih navduševal za nje in ko bi imel bogastvo kot Roth-schild, bi sejal denar in z istim podpiral krščansko idejo. Brani, podpira, utrjuje in razširjuje pa to krščansko misel naša Kmetijska zveza. Zato delajmo za njo s tremi darovi: kdor je moder in učen, ji posveti to; kdor ima dar jezika, govori za njo; komur je dal pa Bog premoženje, podpiraj jo in s temi sredstvi bo naše Kmetijska zveza zmagovala in zmagala, v kar pomozite Bog in sreča junaška!

po svoje in vsak pod drugim valpetom skozi stoletja. Živo vero v našo bodočnost, z vstrajnosjo in iskrenostjo pri delu za javni blagor, s poštenostjo in odkritostjo bomo premagali ogromne težave in si ustvarili dom, po katerem smo hrepeneli v dnevih suženjstva. In ko bomo trudni in z žuljavimi rokami gledali na naš vspeh, bo prešinjal žarek veselja naše lice in samozavest bo polnila naše prsi in srečni bomo in če ne bomo srečni mi, bodo srečni naši otroci, kajti naša država ima vse pogoje za svoj obstoj, in za blagostanje svojih državljanov. Treba ji je le pravih ljudi na pravem mestu.

Stediti!

Prva naša naloga v privatnem in javnem življenju je: stediti! Stediti povsod in pri vsakem koraku. Pri tobaku ravno tako, kakor pri pijači, pri državnih uniformi ravno tako, kakor pri državnem ovsu za konje.

Posebej bomo morali priti do prepričanja, da se bo moralo pri vojaški upravi skromnejše in solidnejše gospodariti ter sploh izpremeniti način naše državne obrambe.

Tudi pri naši civilni upravi bo treba marsikatero poboljšanje. Če se dotaknem tukaj tudi vednih zahtev po zvišanju plač, moram na kratko označiti svoje stališče sledeče: Ko bodo uradniki in njihove žene in njihova deca delali vsi tako trdo, kot kmeti in delavske rodbine na deželi, ko bo kmeti človek lahko sedel tudi k svoji črni kavi v kavarni in ne bo polagal svojih trudnih kosti na trdo slamo in sedal poten in izdelan, kakor črna živina, k svoji uborni mizi, bom tudi jaz za vsako zvišanje plač. Ako pa država mora gultiti to trpeče ljudstvo, da ugodi vojaštvu in uradništvu, potem ne moremo kričati in delati po višjih plačah, kajti vse mora biti v skladu. Soglašam pa popolnoma z uradništvom v tem, da je treba pritiskati z davčnim vijakom ljudske oduhu, pjavke in nemoralne dobičkarje. Treba je le, da se vsi ti sloji odvrnejo od lažidemokratske stranke in od njihovih zastopnikov, ki ščitijo liberalno-židovsko gospodarstvo.

Stediti bomo morali tudi še nekaj let pri izdatkih za vsakovrstne javne naprave, kakor so: zgradbe velikih državnih posojil, regulacija velikih rek itd. Tu bo treba pač fretariti in krpati samo najnujnejše.

Dalje moramo pomniti, da je le delo in sicer le vstrajno in pametno delo ono, ki ustvarja poteg naravnih virov naše blagostanje. Mržnja do dela, mržnja do vestnega izpolnjevanja naših stanovskih dolžnosti ne pripelje nas in naše države nikdar do blagostanja. Zato seje proklestvo med ljudi oni, ki govorijo le o sovraštvu nasproti drugim stanovom in o izsesavanju ter oznanja diktature — nasilja.

V naši državi moramo nadalje enotno urediti bomo, da bo imela država od tega največjo finančno plačevanje vseh davkov za vse pokrajine in videti korist in bo ublažila obstoječe nezadovoljstvo v prav izdatni meri. Resnično morajo obstoječe davke plačati v vseh pokrajinah in v letih skupnega obstoja neplačane davke v nekaterih pokrajinah naše države iztirjati.

V naše carinsko politiko moramo uvesti pameten sistem in trajnost in posebej vzgojiti in preurediti carinsko upravo.

Urediti, konsolidirati moramo državne dolgove in končno veljavno urediti našo valuto — brez slepomišljenja.

Plodonosne in vse državne večje investicije je treba urediti na večletno amortizacijo.

V čem sloni naša moč?

Naša gospodarska moč in naša bodočnost sloni na sledečem: mi imamo v naši državi kruh, meso in vino. Pšenice, rži, ječmena, koruze in ovsa imamo za izvoz, kakor nobena država v Evropi, ako odštejemo nesrečno Rusijo, ki krvavi iz tisoč ran vsled socialističnih nasilnih poizkusov, upeljati nov družabni in gospodarski red v človeški družbi. Naša živinoreja si je že sedaj tako opomogla, da moramo misliti na izvoz ne samo svinj, temveč tudi govedi in konj. Naše vinarstvo je vsled pomanjkanja izvoza naravnost že blizu krize. Ravno tako sadjarstvo. Za izvoz imamo krompirja, zelenjave in posebej luka ali čebule.

Toda za nas in naše blagostanje ter za bodočnost naše države je neizmerna pomena, da mi preprostih kmetijskih pridelkov ne izvažamo, temveč šele predelane postavimo na svetovni trg.

Neizmerne važnosti je, da nam krušna žita ne grede kot zrnje, temveč kot moka na svetovni trg. In ravno tako je glede mesa. Neizmerne so izgube v narodnem gospodarstvu, ako se govedo in svinje pošilja v živem stanju preko mej. Industrializacija v tem oziru, kakor tudi uporaba naših ogromnih vodnih sil na Slovenskem in nekaterih delih Balkana je nujna in nepreračunljive važnosti za naše narodno gospodarstvo in s tem na naše stanje. O velikanskih zakladih v naši zemlji: naše rude, tukaj ne bom govoril. Da se pa vse to razvije in razmahne, je potreba energije, potrpljenja, časa, treba posebej žive vere v našo bodočnost in poštenega gospodarstva z že obstoječim.

Ako se k sklepu obrnem še posebej na našega slovenskega kmeta, opozarjam na nekaj, kar je sicer bilo že v javnosti povedano, pa se premalo uvažuje, in to je sledeče:

Slovenski del naše države ni tako rodovitna, kakor veliki ostali deli. Tudi podnebje ima deloma neugodnejše, torej so pogoji za existenco ali obstoj in razvoj našega kmetijstva težji kot drugod. Toda s